

Monumentnummer*: 46760

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 06 oktober 1987
Kadaster deel/nr 82887/114

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Heerde	Heerde	Gelderland		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Heerde	K			8621
Heerde	K			8619
Heerde	K			8620
Heerde	K			8622
Heerde	B			3811
Heerde	K			1337
Heerde	K			6209
Heerde	K			538
Heerde	K			7271
Heerde	K			552
Heerde	K			546
Heerde	K			525
Heerde	K			7266
Heerde	K			6311
Heerde	K			7260
Heerde	K			7238
Heerde	K			550
Heerde	K			549
Heerde	K			7240
Heerde	K			535

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Heerde	B			3578
Heerde	K			7242
Heerde	K			7267
Heerde	K			7251
Heerde	K			7272
Heerde	K			540
Heerde	B			3577
Heerde	K			7241
Heerde	K			1870
Heerde	K			3017
Heerde	K			3015
Heerde	K			536
Heerde	K			7248
Heerde	K			7265
Heerde	K			7245
Heerde	K			7246
Heerde	B			2014
Heerde	K			7257
Heerde	K			7247
Heerde	K			7274
Heerde	K			7244
Heerde	K			7249
Heerde	B			2936
Heerde	K			1824
Heerde	K			7262
Heerde	K			7236
Heerde	K			7256
Heerde	K			7259
Heerde	K			7261
Heerde	K			547
Heerde	K			7264
Heerde	K			2600
Heerde	K			548
Heerde	K			7243

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Heerde	K			7273
Heerde	K			7258
Heerde	K			7250
Heerde	K			537
Heerde	K			539
Heerde	B			2934
Heerde	K			524
Heerde	K			3016
Heerde	K			542
Heerde	K			551
Heerde	K			8375
Heerde	K			7270
Heerde	K			7252
Heerde	K			7263
Heerde	K			7268
Heerde	K			8376

*Omschrijving***

TERREINAANLEG. Het beschermde terrein is het centrale gedeelte van het adellijke goed Vosbergen, welk gedeelte zich van de omringende terreinen onderscheidt door een welbewuste aanleg, die als uiting van landschaps-architectuur kan worden aangemerkt wegens de regelmatige en monumentale compositie in de directe omgeving van het hoofdgebouw, de compositie van enkele zelfstandige onderdelen aan de rand van het terrein en de samenhang van het geheel die in laanbeplantingen tot uitdrukking wordt gebracht.

De oudste kern van genoemde aanleg is het rechthoekige, omgrachte "binnenterrein", dat het voorplein, het eveneens omgrachte, in zijn huidige vorm in 1623 voltooide edelmanshuis en de voormalige moestuin en boomgaard omvat. Dit binnenterrein wordt omgeven door een uit landerijen en hakhoutpercelen bestaand "buitenterrein", dat wordt doorsneden door de Vosbergerweg en de Kasteelweg en dat vermoedelijk nog tijdens de 17e eeuw is voorzien van een compositie die, door de aanleg van een stelsel van elkaar althans in de directe omgeving van het hoofdgebouw onder een rechte hoek kruisende lanen, een in de geest van de barok van het hoofdgebouw uitgaande ordening vertoont. Deze aanleg kon overigens eerst kort na 1840 worden voltooid, omdat Vosbergen tevoren niet vrijelijk over het daartoe benodigde terrein kon beschikken. Omstreeks 1810 heeft het binnenterrein enige wijzigingen in de geest van de landschapsstijl ondergaan en op het terrein tussen de Kasteelweg en de Vosbergerweg, genaamd de Haare, dat voor utilitair gebruik van wisselende aard bestemd was, werd in de tweede helft van de 19e eeuw een laan van slingerend beloop aangelegd.

Het terrein bevat de volgende elementen van historische aanleg, waarvan de opsomming van het hoofdgebouw uitgaat.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- I. ---- De oorspronkelijke rechthoekige BINNENGRACHT, omstreeks 1810 door het weggraven van de noordelijke der onder VI. te noemen stroken land en het afronden van de contour gewijzigd in een vijver in landschapstijl.
- II. --- De een rechthoekig tracé volgende BUITENGRACHT.
- III. -- Het binnenterrein is in aanleg omgeven door een HAAG op de binnenoever van de buitengracht. Deze haag is sinds de wijzigingen van omstreeks 1810 en later op verschillende plaatsen onderbroken. Zij is in aanleg samengesteld uit beuken (*Fagus sylvatica*).
- IV. --- Het dwars-rechthoekige, door bruggen in de as van de onder VII.a. te noemen zichtlaan met deze laatste en met het terras voor het hoofdgebouw verbonden VOORPLEIN. Dit bevat behalve een gedeelte van de onder III. genoemde haag als element van historische aanleg (volgens de overlevering sinds het begin van de 18e eeuw) de beplanting in de noord-oostelijke hoek met een bruine beuk (*Fagus sylvatica* "Atropuncea"). Dit element vervult sinds de wijzigingen in de landschapstijl van omstreeks 1810 de rol van pendant van het onder V. te vermelden, eveneens met een bruine beuk beplante heuveltje op de noordoostelijke hoek van de achtertuin.
- V. ---- De ongeveer vierkante ACHTERTUIN (oorspronkelijk aangelegd als moestuin en boomgaard), bij de wijzigingen in landschapstijl omstreeks 1810 voorzien van drie heuveltjes, resp. beplant met een bruine beuk (*Fagus sylvatica* "Atropuncea", pendant van de bruine beuk, vermeld onder IV.), een eik (*Quercus robur*) en een katalpa (*Catalpa bignonioides*).
- VI. --- De alleen overgebleven zuidelijke van de oorspronkelijke TWEE STROKEN LAND die voor de omstreeks 1810 uitgevoerde vergraving van de binnengracht het voorplein en de achtertuin met elkaar verbonden.
- VII. -- Het in de inleiding reeds genoemde LANENSTELSEL dat de diverse onderdelen van het terrein omsluit of doorkruist.
- Deze lanen, wier beplanting voor zover zij uit zomereiken (*Quercus robur*) bestaat waarschijnlijk de oorspronkelijke keuze van boomsoort aangeeft, zijn als volgt te onderscheiden: a. Het formele hoofdstramien van rechte lanen, bestaande uit de vier bomensingels om de buitengracht, de lanen in hun verlengde en de zichtlaan in de as van het hoofdgebouw. Deze lanen zijn aangelegd met een beplanting van vier rijen bomen in driehoeksverband. De singel langs de noordzijde van de buitengracht is in afwijking van de andere niet aangelegd met een rij- of wandelpad in het midden, maar met de ter plaatse opgelegde Kamperbeek in het midden en twee paden ter zijde; bij de aanleg van het tot 1840 ontbrekende verlengde van deze singel over het erf van de toen gestichte tuinmanswoning (zie IX), is terwille van het effect in het verlengde van het rechte tracé van de Kamperbeek tussen de bomenrijen een bij de Vosbergerweg doodlopende zijarm van deze beek gegraven (N.B. Medio 1982 waren de buitenrijen bomen van de singel langs de Kamperbeek niet aanwezig en waren de rijen op de erven van Vosbergerweg 34 en 40 zeer incompleet).
- b. De bij de oostelijke singel aansluitende lanen langs het Griftkanaal, aangelegd met een onbepaald aantal rijen bomen in driehoeksverband.
- c. De bij de noordelijke en zuidelijke zijarmen van het onder a. genoemde hoofdstramien aansluitende, oorspronkelijk in driehoeksverband aangelegde lanen, die de onder VIII. vermelde terreinen aan de buitenzijde omsluiten.
- d. Het gedeelte van de Vosbergerweg tussen het Hogepad en de noordelijke grens van het beschermde terrein, dat bij de inpassing in het lanenstelsel een recht tracé en een laanbeplanting heeft gekregen. In haar huidige vorm dateert deze beplanting van een ongeveer een eeuw geleden tot stand gekomen verbreding van de weg.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- e. De bij de inpassing van de Kasteelweg in het lanenstelsel langs deze weg aangelegde laanbeplanting in driehoeksverband, strekkende van de Vosbergerweg tot de grens van het beschermde terrein.
- f. De laanbeplanting langs een van de zichtlaan aftakkend pad dat parallel met de Kamperbeek over het erf van Vosbergerweg 34 naar het in het verlengde van dit pad lopende deel van de Vosbergerweg leidt. Deze beplanting bestaat in aanleg uit zomereiken (*Quercus robur*).
- g. Een als pendant van de langs de beek staande bomenrij aangelegde rij bomen langs de westzijde van deze beek (N.B. Medio 1982 bestond deze rij uit beuken (*Fagus sylvatica*)).
- h. De bij de onder f. genoemde laanbeplanting aansluitende beplanting langs de oostzijde van het Hogepad, aangelegd als een rij zomereiken (*Quercus robur*).
- VIII. - De AGRARISCHE TERREINEN die in wisselwerking met de onder VII. genoemde lanen het ruimtelijk effect bepalen van de in de inleiding gesignaleerde compositie in de omgeving van het hoofdgebouw (N.B. De op of langs deze terreinen liggende sloten hebben een functie in de waterhuishouding).
- a. Het ten noorden van het binnenterrein liggende, rechthoekige open terrein, genaamd "de Snuivert", waarvan het centrum wordt geaccentueerd door de aldaar geplaatste duiventil.
- b. Het ten zuiden van het binnenterrein gelegen open terrein, genaamd "het Dal", dat van het hoofdgebouw uit gezien als pendant van onder a. genoemde terrein fungeert. Bij de zuidelijke punt van het terrein ligt aan de rand van de laan langs het Griftkanaal een als uitzichtpunt opgeworpen heuveltje, dat in zijn aanleg is geaccentueerd door de beplanting met een Hollandse linde (*Tilia x europea*).
- c. Het open terrein ten westen van onder b. genoemde terrein, wegens zijn bij de bovengenoemde terreinen aansluitende, nagenoeg rechthoekige vorm, en de dit terrein aan de zijde van het Hogepad begrenzend strook hakhout.
- IX. --- Het zich tot 1840 ook over het latere erf van Vosbergerweg 40 uitstreckende, van ouds met bos beplante DRIEHOEKIGE TERREIN ten westen van de Snuivert, naar een reeds in de 18e eeuw in dit bos aangebracht maar nu niet meer bestaand patroon van slingerpaden, het Slingerbos genaamd.
- X. ---- De KAMPERBEEK, voor zover deze van belang is in de compositie van het terrein d.w.z. het gedeelte dat de rol van het middenpad overneemt in de noordelijke singel langs het binnenterrein, het gedeelte op het erf van Vosbergerweg 34 en de na 1840 over het erf van Vosbergerweg 40 gegraven zijarm.
- XI. --- Het vanouds voor wisselend utilitair gebruik bestemde TERREIN tussen de Vosbergerweg en de Kasteelweg, genaamd "DE HAARE", waarop in de tweede helft van de 19e eeuw ter plaatse van een vroegere ring van hakhout een omlopende laan van slingerend tracé is aangelegd, voorzien van zijlaantjes naar de Vosbergerweg, waarvan het noordelijke, deze weg kruisend, doorloopt naar en uitmondt in het midden van de onder VII.c. genoemde laan langs de Snuivert. De ringlaan is wat haar oostelijke helft betreft aangelegd met twee in driehoeksverband geplante bomenrijen en wat de westelijke helft betreft met slechts een rij aan de binnenzijde; een rij slingert zich ook met het bijbehorend pad om een verhoginkje aan de noordelijke punt. Voor de beplanting van de ringlaan zijn beuken (*Fagus sylvatica*) gekozen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

XII. -- Een tussen de Kasteelweg en de zichtlaan gelegen DRIEHOEKIG TERREIN bevat een tot 1870 als waterreservoir voor de papierfabricage in de in dat jaar afgebroken watermolens aan de Kamperbeek en tevens als pleziertuin fungerende aanleg, voorzien van twee door een pad verbonden rechthoekige vijvers en een raster van smalle waterloopjes, in het noorden geflankeerd door een laan met een beplanting van dubbele rijen beuken (*Fagus sylvatica*) in driehoeksverband en in het zuiden door een laan met een beplanting van enkele rijen zomereiken (*Quercus robur*).

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg